

LIETUVOS EKOLOGINĖS TEISĖS SISTEMOS FORMAVIMASIS

Petras Selilionis *

*Mykolo Romerio universiteto Teisės fakulteto Administracinės teisės ir proceso katedra
Ateities g. 20, LT-08303 Vilnius
Telefonas 271 4545
Elektroninis paštas selilionis@yahoo.de*

Pateikta 2006 m. liepos 3 d., parengta spausdinti 2007 m. balandžio 5 d.

Santrauka. Paskutiniajame dešimtmetyje Europoje įvykę gamtiniai, socialiniai bei ekonominiai pokyčiai sąlygojo padidėjusius visuomenės ekologinio saugumo poreikius. Minėtų poreikių didėjimas savo ruožtu paspartino aplinkosaugos problemų sprendimo teisinio mechanizmo, tuo pačiu ir teisės doktrinos, vystymąsi. Pakito ir tarptautinis, ir Lietuvos aplinkosaugos teisinis reguliavimas.

Šio straipsnio tyrimo objektas – Lietuvos ekologinės teisės sistema. Straipsnyje siekiama nustatyti ekologinės teisės doktrinos būklę, jos ir kitų teisinio reguliavimo sudėtinių dalių: norminės bei praktinės, sąsajas su ja. Be to, aptariama Europos Sąjungos aplinkos teisės reikšmė formuojant nacionalinę Lietuvos ekologinės teisės normų ir jų įgyvendinimo sistemą.

Straipsnį sudaro įžanga, trys dalys bei išvados. Pirmojoje dalyje pateikta Lietuvos ekologinės teisės normų ir jų praktinio įgyvendinimo sistemos kūrimo apžvalga. Antrojoje įvertinta Lietuvos ekologinės teisės doktrinos būklė. Trečioji straipsnio dalis skirta apžvelgti Europos Sąjungos aplinkos teisės įtaką Lietuvos nacionalinės ekologinės teisės sistemai. Pastaroji dalis apima Europos Sąjungos aplinkos teisės, kaip Lietuvos ekologinės teisės norminių bei praktinių lygmenį formuojančio veiksnio, reikšmės nustatymą. Išvadosse nurodomi keistini bei tobulintini Lietuvos ekologinės teisės doktrinos bruožai, Lietuvos ekologinės teisės sistemos formavimosi tendencijos.

Mokslinio tyrimo metodų pagalba siekiama įvertinti Lietuvos ekologinės teisės doktriną bei visos ekologinės teisės sistemos raidą, nustatyti pagrindinius bendrus Europos Sąjungos aplinkos teisės įtakos nacionalinei ekologiškai teisei bei jos įgyvendinimo sistemai bruožus.

Pagrindinės sąvokos: ekologinės (aplinkos) teisės sistema, Lietuvos ekologinės teisės doktrina, Europos Sąjungos aplinkos teisė.

ĮŽANGA

Temos aktualumas. Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimas ir demokratinė vertybių pripažinimas bei jų įtvirtinimas konstituciniu lygiu tapo pagrindine sąlyga kuriant naują nacionalinę ekologinės teisės sistemą. Be socialinių pokyčių, ūkio šakų vystymosi bei kitų sąlygų, vienas iš pagrindinių veiksnių, paveikusių Lietuvos ekologinės teisės sistemos formavimąsi, – integracija į Europos Sąjungą. Naujuoju Lietuvos valstybės raidos etapu didelę reikšmę įgijo demokratinės teisės samprata pagrįsta teisinio reguliavimo doktrina. Ji turėjo tapti pa-

grindiniu orientyru kuriant ir įgyvendinant ekologinės teisės normas, formuojant ir įgyvendinant kitų teisės šakų normas.

Šio **straipsnio tikslai** yra nustatyti, kokios Lietuvos ekologinės teisės doktrinos problemos neleidžia sukurti veiksmingą ekologinės teisės normų bei jų įgyvendinimo sistemą, nustatyti, kaip pasireiškė Europos Sąjungos aplinkos teisės įtaka Lietuvos ekologinės teisės normų sistemos kūrimo ir jų praktinio įgyvendinimo sistemai, pateikti Lietuvos nacionalinės ekologinės teisės doktrininio lygmens tobulinimo rekomendacijas.

Minėtų tikslų nustatymą lėmė teisės doktrinos ir jai įtaką darančių veiksnių svarba. Teisės doktrina – pagrindinis teisės formavimąsi lemiantis veiksnys, jos kūrimosi pagrindas. Taigi tiek Lietuvos ekologinės teisės

* Mykolo Romerio universiteto Teisės fakulteto Administracinės teisės ir proceso katedros doktorantas.

doktrinos, tiek Europos Sąjungos aplinkosauginio reguliavimo, kaip vieno iš pagrindinių visą Lietuvos nacionalinės ekologinės teisės sistemos vystymąsi lemiančių veiksnių, įtaka itin svarbi teisės mokslui. Pastarųjų teisinio reguliavimo sudėtinųjų dalių tyrimų svarbą ekologinės teisės mokslui taip pat pagrindžia tokio pobūdžio tyrimų stoka.

Atsižvelgiant į iškeltą tyrimo tikslą, apibrėžtas **tyrimo objektas** apima Europos Sąjungos aplinkosauginį teisinį reguliavimą bei Lietuvos ekologinės teisės sistemą.

Tyrimo metodai. Minėti tikslai pasiekti pasitelkus administracinės, ekologinės, kitų teisės mokslų žinių sisteminės analizės, teisės aktų, dokumentų bei kitų rašytinių šaltinių analizės, lingvistinį, lyginimo, loginį, stebėjimo metodus.

1. LIETUVOS EKOLOGINĖS TEISĖS NORMŲ IR JŲ PRAKTINIO ĮGYVENDINIMO SISTEMOS KŪRIMO APŽVALGA¹

Dėl pramonės, energetikos, kitų ūkio šakų veiklos daromo neigiamo poveikio aplinkai, šių ūkio šakų plėtotės, kitų ekonominio bei socialinio gyvenimo sričių vystymosi nuolat didėja grėsmė gamtinei aplinkai. Tokios grėsmės raiška – Europoje pastarąjį dešimtmetį vykusių ekologinės nelaimės, kurių metu buvo užteršta aplinka atskiruose Europos regionuose. Pavyzdžiui, 1996 m. dėl avarijos tankeryje „Erika“ buvo užterštas Prancūzijos pajūris; Ispanijoje, Donjanos rezervate 1998 m. dėl dirvožemio ir vandens užnuodijimo žuvo daugybė augalų ir gyvūnų, o valymo darbai Ispanijos valdžios institucijoms kainavo daugiau kaip 240 milijonų eurų [2, p. 2].

Ekologinės pusiausvyros pažeidimai įvyksta ne vien dėl netinkamo technologijų naudojimo, bet ir dėl gamtos reiškinių. Tokio pobūdžio gamtos reiškiniai, kaip 1999 m. žemės drebėjimas Turkijoje, 2002 metų vasarą Centrinę Europą ir Baltijos jūros regioną nusiaubęs „šimtmečio potvynis“, ir toliau vyks visoje Europoje. Pažymėtina, kad stichinių nelaimių padariniai sunkesni negu techninių avarijų. Stichinių nelaimių padarinių likvidavimo išlaidos gali siekti milijardus eurų vietoj milijonų, kurie išleidžiami įvykus sunkesnėms techninėms avarijoms [3, p. 50].

Aplinkos išsaugojimas ir jos tam tikro kokybės lygmens palaikymas glaudžiai susijęs su ekonominiu, socialiniu, kultūriniu visuomenės vystymusi. Visuomeninių aplinkosauginių poreikių nepaisymas ilgainiui gali sukelti ekonominę krizę, bet perdėtas aplinkos, jos objektų garbinimas gali tapti ekonominio vystymosi stabdžiu. Minėtų visuomeninio gyvenimo sričių raidos tar-

pusavio sąsajos lėmė Europos Bendrijų, o vėliau Europos Sąjungos teisinio reguliavimo srities plėtrą. Nors Europos Bendrijų susikūrimo prielaida – ekonominių interesų tenkinimas, tačiau ši tarptautinė valstybių organizacija nuolat vystosi, susikūrus Europos Sąjungai ji vis aktyviau ima rūpintis ne tik ekonominiiais, bet ir aplinkosauginiais, socialiniais, kultūriniais ir kitokio pobūdžio visuomeniniais poreikiais.

Siekis įveikti grėsmes aplinkai bei ekonominiams, socialiniams ir kitokio pobūdžio interesams lemia nuolat didėjantį demokratinių valstybių dėmesį aplinkos apsaugai. Aplinkosaugos problemos yra globalaus pobūdžio, todėl teisinio reguliavimo, kaip priemonės aplinkosaugos problemoms spręsti, svarba nuolat didėja ne tik nacionaliniu, bet ir tarpnacionaliniu lygiu.

Lietuvoje sovietmečiu aplinkos apsaugos reguliavimas nebuvo pakankamai veiksmingas. Trūko kompleksiško požiūrio į gamtos apsaugą. Be to, administraciniai komandiniai aplinkosauginiai metodai nustelbė ekologinius poreikius [4, p. 37]. Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimas ir demokratinės valstybės valdymo formos įtvirtinimas, teisinių vertybių persvarstymas lėmė naują požiūrį į aplinką ir jos apsaugą. Aplinkosauga imta derinti su demokratinėmis vertybėmis: privačios nuosavybės apsauga, ūkinės veiklos laisvė bei iniciatyva ir kita. Lietuvos valstybei teko svarbus uždavinys – nustatyti demokratinėmis vertybėmis grįstus visuomeninius ekologinius poreikius, suderinti juos su demokratinėmis vertybėmis ir aplinkosauginių reikalavimų pavidalu perkelti į naujai kuriamą nacionalinę ekologinės teisės sistemą.

Vienas iš pirmųjų po Nepriklausomybės atkūrimo priimtų teisės aktų, tapusių Lietuvos ekologinės teisės aktų sistemos konstituciniu pagrindu, – 1990 m. Lietuvos Respublikos Laikinasis Pagrindinis Įstatymas [5], kuriame numatyta, kad kiekvienas Lietuvos pilietis turi teisę į sveiką gamtinę ir gyvenamąją aplinką (20 str. 2 d.). Referendume priimta 1992 m. spalio 25 d. Lietuvos Respublikos Konstitucija [6] skelbė apie valstybės ir kiekvieno asmens pareigą saugoti aplinką nuo kenksmingų poveikių. Minėtą konstitucinį teisinį reguliavimą sukonkretinusiu pagrindiniu teisės aktu tapo 1992 m. sausio 21 d. priimtas Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos įstatymas [7]. Pažymėtina, kad pirmaisiais Nepriklausomybės metais ekologinės teisės aktų sistemos sudedamoji dalis buvo ir teisės aktai, priimti dar sovietmečiu. Tarp jų paminėtinas 1970 m. gruodžio 16 d. Lietuvos TSR įstatymu „Dėl Lietuvos TSR žemės kodekso patvirtinimo“ patvirtintas Lietuvos Respublikos žemės kodeksas [8], 1972 m. gruodžio 28 d. Lietuvos TSR įstatymu „Dėl Lietuvos TSR vandens kodekso patvirtinimo“ patvirtintas Lietuvos Respublikos vandens kodeksas [9], 1981 m. birželio 19 d. Lietuvos TSR gyvūnijos apsaugos ir naudojimo įstatymas [10] ir kiti. Į ekologinės teisės aktų sistemą įsijungė ir naujai priimti teisės aktai – Aplinkos monitoringo įstatymas [11], Aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės įstatymas [12], Planuojamos ūkinės

¹ Minėtos straipsnio tyrimo dalies išskyrimo poreikis suponuotas autoriaus požiūriu į ekologinės teisės sistemą. Ją sudaro trys teisinio reguliavimo arba teisės egzistavimo lygmenys: doktrininis – ekologinės teisės doktrina, norminis – ekologinės teisės aktų sistema, praktinis – ekologinės teisės įgyvendinimas (plačiau žr. [1]). Dėl minėtų lygmenų tarpusavio priklausomybės ryšių nustatant ir įvertinant ekologinės teisės doktrinos būklę būtina ir kitų lygmenų: norminio bei praktinio, analizė.

veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymas [13], Atliekų tvarkymo įstatymas [14] ir kiti².

Minėti aplinkosauginius santykius reglamentuojantys įstatymai iki 2005 m. neretai pripažinti netekusiais galios, keisti ir papildyti³. Po 1990 m. priimtus aplinkosaugos reglamentavimo srities poįstatyminius teisės aktus (Vyriausybės nutarimus, aplinkos ministro įsakymus, kitų viešojo valdymo institucijų (ministerijų, tarnybų, inspekcijų ir t. t.) norminius teisės aktus), jų pakeitimus, papildymus, pripažinimo netekusiais galios atvejus sunku suskaičiuoti. Teisės norminio lygmens nuolatinė kaita – viena iš priežasčių, dėl kurių viešojo valdymo institucijoms kartais nepavyksta išvengti klaidų leidžiant poįstatyminius teisės aktus⁴.

Kaip ir norminis ekologinės teisės lygmuo, kito ir šio lygmens įgyvendinimo praktika. Pastarąją aplinkybę lėmė glaudžios teisės normų bazės ir jų praktinio įgyvendinimo sąsajos. Nuolatinis ekologinės teisės normų kitimas neišvengiamai reikalavo naujos šių teisės normų įgyvendinimo praktikos. Teisėkūros, teisės aiškinimo ir taikymo problemos⁵, dažnos institucijų reformos (steigimas, likvidavimas, reorganizavimas, veiklos tikslų, uždavinių bei funkcijų kitimas) [25; 26; 27; 28; 29, 47 ir kt.], viešojo valdymo institucijų ir pareigūnų praktinės veiklos ydos⁶ tik dar labiau didino ekologinės teisės įgyvendinimo problemišumą bei dinamiką.

² Plačiau žr. [4].

³ Naujai priimti 1994 m. balandžio 26 d. Lietuvos Respublikos žemės įstatymas [15], 1997 m. spalio 21 d. Lietuvos Respublikos vandens įstatymas [16] ir kt. Pagrindinis konstitucinį reguliavimą konkretinantis teisės aktas – Aplinkos apsaugos įstatymas [7] – keistas bei papildytas devynis kartus. Pastebėtinas itin dažnas administracinę atsakomybę aplinkos apsaugos, gamtos išteklių naudojimo srityje numatančio Administracinių teisės pažeidimų kodekso [17] nuostatų kaitimas.

⁴ Pavyzdžiui, žuvininkystės reguliavimas kurį laiką buvo priskirtas dviem institucijoms – Žemės ūkio ir Aplinkos ministerijoms. Toks kompetencijos dubliavimas lėmė, kad kai kurie šių institucijų teisės aktai buvo tarpusavyje nesuderinti ir skirtingai reguliavo iš esmės tapčius santykius [18, p. 215].

⁵ Pavyzdžiui, Teisės instituto specialisto G. Sakalausko teigimu, teisę reikalauti nugriauti neteisėtą statinį arba jį įteisinti įstatymas suteikia apskrities viršininko administracijai arba Valstybinei teritorijų planavimo ir statybos inspekcijai, bet ne savivaldybės atstovui, todėl ministro įsakyme numatyta sąlyga, jog statinį reikia nugriauti tik tuomet, kai savivaldybės atstovų išvadose jo nugriovimas pripažįstamas kaip būtinas, neatitinka įstatymo nuostatų: „taip sprendimas perkeliamas išvadą parengusiems asmenims“ [19].

Valstybinės aplinkos apsaugos inspekcijos gyvūnijų naudojimo kontrolės skyriaus vedėjo nuomone, neaiškumų, kaip taikyti Administracinių teisės pažeidimų kodekse surašytas baudas, būna nemažai. Šio pareigūno manymu, painiavos, klaidų ir nepasitenkinimo nebus išvengta, kol nebus parengta su gamtosauga susijusių šio kodekso straipsnių taikymo tvarka [18, p. 219].

Tokio pobūdžio problemų pavyzdžių galime rasti ne tik viešojo valdymo institucijų bei pareigūnų veiklos, tačiau ir bendrosios kompetencijos bei administracinių teismų praktikoje [20], taip pat Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo praktikoje [21; 22].

Dalis teisėkūros, teisės aiškinimo ir taikymo problemų nagrinėtos teisės mokslo darbuose [18; 23; 24 ir kt.].

⁶ „Daugiau kaip pusantro milijono litų, už kuriuos Palangos paplūdimyje pastatyta akmenų buna, buvo tarsi išmesti į jūrą. Nebaigtas statyti ir su trūkumais įrengtas akmenų pylimas šalia jūros tilto kurorto centrinio paplūdimio krantams nedavė jokio efekto. Priešingai – dėl pavasarį į šiaurę nuo jūros tilto paplūdimyje važinėjusių sunkiasvorių automobilių pakrantės išplovimas šioje vietoje dar labiau paspartėjo“ [30].

Pastaruoju metu išryškėjo viešojo valdymo subjektų praktinės veiklos trūkumai užtikrinant aplinkosauginių reikalavimų laikymąsi vykdant statybas. Neteisėtų viešojo valdymo institucijų (pareigūnų) leidimų pagrindu pastatyti pastatai ekologiškai pažeidžiamiausiose šalies vietose. Valstybinės teritorijų planavimo ir statybos inspekcijos duomenimis, 2002 metais Lietuvoje buvo įregistruotos 849 savavališkos statybos, iš jų 68 proc. buvo įteisintos. 2003 metais savavališkų statybų legalizavimo atvejų dar padaugėjo. Iš 718 nustatytų nelegalių statybų įteisinta kone 74 proc. Pernai įteisinta net 80 proc. užfiksuotų savavališkų statybų [19].

Apie viešojo valdymo subjektų nekompetentingumą ar neveiklumą, siekiant užkirsti kelią neteisėtai anti-ekologiškai veiklai, susijusiai su neteisėtomis statybomis, ir pašalinti tokios veiklos padarinius ne kartą rašyta spaudoje. Nors pati problema išliko ir net tapo dar opesnė, aplinkosaugos procese dalyvaujantys pareigūnai, sprendžiant iš žiniasklaidos pranešimų, jos spręsti nesukaba⁷.

2. LIETUVOS EKOLOGINĖS TEISĖS DOKTRINA

Nepaisant nuolatinių pokyčių ekologinės teisės reguliavimo norminiame bei praktiniame lygmenyse, šių lygmenų pagrindas ir ištakos – ekologinės teisės doktrina – formuojama bei vystoma labai vangiai. Nuo 1990 m. atlikta nedaug mokslinių tyrinėjimų ekologinės teisės tema. Tarp jų paminėtini A. Šakočiaus [33; 34], A. Marcijono, B. Sudavičiaus [35; 36; 37; 38; 39 ir kt.], R. Ragulskytės-Markovienės [40; 41] darbai. Kai kurie ekologinės teisės aspektai nagrinėti P. Baltrėno, K. Sojkos, S. Vasarevičiaus, A. Kundroto, G. Rainio, R. Bubnie-⁸nės. Pastaruosiuose darbuose nagrinėti valstybinės aplinkosaugos funkcijos įgyvendinimo organizaciniai aspektai, analizuoti aplinkai padarytos žalos kompensavimo teisiniai pagrindai, tirtos atskirų tarptautinių teisės aktų įgyvendinimo galimybės ir problemos, taip pat kitos aplinkosauginio teisinio reguliavimo sritys Lietuvoje.

Nors teisės teorijoje pabrėžiama doktrinos reikšmė teisėkūrai bei teisės normų įgyvendinimui, tuo pačiu ir visuomenės interesų tenkinimui⁹, po Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo ekologinės teisės normos kuriamos jas nepakankamai pagrindžiant teisės mokslu. Pas-

⁷ „Jau yra gerai pramintas kelias: pirma statyti, įsirengti teritoriją, po to statybas įteisinti. Taip daroma visoje Lietuvoje, taip pasielgta ir Žemaitijos nacionaliniame parke“ [31].

„Valdžia dar tik grėsmingais žodžiais rengia spąstus savivalei, o aferistai sumąstė, kaip jų išvengti. Neteisėtos statybos dabar legalizuojamos jau iš anksto – atsakingi valdininkai paslaugiai parūpina joms neteisėtus leidimus. Dar nebaigti statiniai be jokių kliūčių yra registruojami valstybės įmonėje Registrų centre“ [32].

⁸ [4, p. iX].

⁹ Šį teiginį pagrindžia teisinio reguliavimo kaip ciklo samprata, pagal kurią teisinis reguliavimas – tai praktiškai funkcionuojanti (veikianti) teisės samprata, apimanti tris teisės ontologinius lygmenis: teisinės idėjas (teisės doktrina), teisės normas, teisinės organizacinės procedūras [1, p. 153].

tebėtina, kad iki 1996 m. ekologinės teisės sistema formuota neturint net jos kūrimo strategijos¹⁰.

Šiuo metu pasigendama teisinių mokslinių tyrimų visuomenės ekologinio saugumo poreikius atitinkančios teisės sistemos kūrimo tema. Teisinėje literatūroje dažniausiai pateikiami tik pavienių mokslinių tyrinėjimų rezultatai, kurie paprastai pasižymi fragmentiškumu ir pasireiškia konkrečių įstatyminių nuostatų analize ir komentavimu. Pastebėtina, kad tokio pobūdžio analizė ir komentarai neturėtų būti savitiksliai. Jų paskirtis – suformuluoti pagrįstus pasiūlymus dėl teisės norminio lygmens kūrimo bei tobulinimo. Negausi pavienių įstatyminių nuostatų analizė vargu leis sukurti veiksmingą ekologinės teisės sistemą. Teisiniai moksliniai tyrimai visų pirma turėtų siekti sisteminio visuomenės ekologinio saugumo poreikių pažinimo.

Spręstina problema laikytinas ne tik ekologinės teisės mokslo vykdomų tyrimų apimties ribotumas, bet ir atskirų ekologinės teisės mokslo suformuluotų bendrųjų teisinių kategorijų netikslumas. Pavyzdžiui, į ekologinės teisės objektą – aplinką – kai kuriuose moksliniuose darbuose, autoriaus požiūriu, nepagrįstai neįtrauktas žmogus kaip biologinė būtybė. Taip pernelyg susiaurintas ekologinės teisės reguliavimo dalykas. Į jį turėtų patekti ne tik visuomeniniai santykiai, tiesiogiai susiję su atskirų aplinkos objektų išsaugojimu ir atitinkamos jų kokybės palaikymu, bet ir žmogaus, jo sveikatos, kaip aplinkos sudedamosios dalies, apsauga [43].

Ekologinei teisei taip pat galėtų būti priskirti ir atskiri visuomeninių santykių reguliavimo klausimai, netiesiogiai susiję su aplinkosauga. Juk ekonominių bei socialinių problemų, tokių kaip nevaldomi migracijos procesai, aukštas nusikalstamumo lygis, ignoravimas taip pat gali sąlygoti ir ekologines problemas. Minėtos socialinės bei ekonominės problemos paprastai sprendžiamos reglamentuojant kitas teisės šakas (pvz., darbo teisę, finansų teisę ir t. t.). Ši aplinkybė vis dėlto nepašalina teorinės galimybės esant pagrįstam poreikiui tam tikrą visuomeninio gyvenimo sritį, tiesiogiai nesusijusią su aplinkos objektų išsaugojimu ir jų kokybės palaikymu, sureguliuoti ekologinės (aplinkos) teisės normomis. Tokiu būdu specifinis ekologinės teisės reguliavimo metodas leistų pasiekti visuomenei naudingų tikslų, kurių siekimas remiantis kitų teisės šakų reguliavimo metodais nebūtų toks veiksmingas.

Atsižvelgiant į mokslinių tyrinėjimų ekologinės teisės tematika trūkumą, tokių tyrimų pavienį pobūdį, paprastai siaurą jų objektą, belieka konstatuoti, kad Lietuvos ekologinės teisės doktrina neišvystyta. Mokslškai pagrįstų teorinių ekologinės teisės normų kūrimo pagrindų stoka savo ruožtu sąlygoja ekologinės teisės normų kokybės bei jų realizavimo ydas. Formuojantis ekologinės teisės sistemai, ekologinė teisė nuolat „peršoka“ doktrininę teisės egzistavimo lygmenį. Tokiu būdu sukuriama teisės norma, jos įgyvendinimo metu nuostabių trūkumus (o tokių trūkumų konstatavimas nėra

retenybė, nes stokojama jų kūrimo doktrininio pagrindimo), ji vėl keičiama, papildoma ar naikinama.

Apibendrinus nurodytas aplinkybes, darytina išvada, jog Lietuvos ekologinės teisės doktrinai būdingi šie pagrindiniai kiekybiniai ir kokybiniai trūkumai ir problemos:

1) mokslinių tyrimų ekologinės teisės srityje nedaug, jie fragmentiško pobūdžio ir paprastai apima pavienes ekologinio teisinio reguliavimo sritis (pvz., atskirų Europos Sąjungos teisės aktų analizę¹¹);

2) nepagrįstai susiaurintas ekologinės teisės mokslo tyrimų objektas:

a) paprastai apsiribojama atskirų teisės aktų, teisminės praktikos analize ir komentavimu, nesiekiami pažinti visuomeninio gyvenimo sąlygas, visuomenės ekologinių poreikius. Tą lemia Lietuvos teisinėje sistemoje vis dar gajį pozityvistinė teisės samprata;

b) pastaroji yda iš dalies pasireiškia dėl ekologinės teisės doktrinoje vyraujančių netinkamai suformuluotų ekologinės teisės bendrųjų kategorijų: ekologinės teisės objekto bei dalyko. Šių teisinių kategorijų turinys pernelyg susiaurintas¹².

Pastarieji doktrinos trūkumai sietini su tuo, kad valstybės valdžios institucijos neskiria pakankamai dėmesio ekologinės teisės mokslo vystymui. Teisėkūra ir teisės normų įgyvendinimo praktika atitrūkusi nuo teisinio reguliavimo ištakų. Kartais teisėkūros specialistai bei teisininkai praktikai ignoruoja teisės doktriną, nelaikydami jos būtina teisinio reguliavimo sudėtine dalimi arba teisės mokslą pasitelkia jau pavėluotai, kai susiduriama su išleistos teisės normos įgyvendinimo problemomis. Tokiu būdu nepagrįstai sumenkinama ekologinės teisės doktrinos reikšmė, o ekologinės teisės moksliniai tyrinėjimai netenka prasmės.

Ekologinės teisės doktrinos skurdumas, ekologinės teisės normų bei jų įgyvendinimo dinamika net ir praėjus keliolikai metų po Nepriklausomybės atkūrimo neleidžia konstatuoti, kad Lietuvos nacionalinė ekologinės teisės sistema jau suformuota.

3. EUROPOS SĄJUNGOS APLINKOS TEISĖS¹³ REIKŠMĖ KURIANT LIETUVOS NACIONALINĖS EKOLOGINĖS TEISĖS SISTEMĄ

Lietuvos siekis tapti Europos Sąjungos nare tarptautiniu lygiu buvo aiškiai išreikštas dar 1995 m. birželio 12 d. pasirašius Europos sutartį, steigiančią asociaciją tarp Europos Bendrijų bei jos šalių narių ir Lietuvos Respublikos. Šią sutartį ratifikavus ir jai įsigaliojus, teisės derinimas su Europos Sąjungos reikalavimais tapo ne tik bendra teisinės reformos vykdymo kryptimi, bet ir

¹⁰ Tik 1996 m. Lietuvos Respublikos Seimas patvirtino Valstybinę aplinkos apsaugos strategiją [42].

¹¹ Žr., pvz. [2; 41; 46].

¹² Plačiau [43].

¹³ Europos Sąjungos aplinkos teisė (šio mokslinio straipsnio kontekste) – visuma teisės normų, įtvirtintų Europos Sąjungos teisės aktuose (reglamentuose, direktyvose ir kt.), reguliuojančių visuomeninius santykius, susijusius su aplinkos, atskirų jos elementų bei jų atitinkamos būklės išsaugojimu, gerinimu ir atkūrimu.

Lietuvos Respublikos tarptautiniu išsipareigojimu Europos Sąjungai bei jos valstybėms narėms. Pagal Europos sutarties 69 straipsnį Lietuva pripažino, jog Lietuvos įstatymų suderinimas su Europos Bendrijos teise yra svarbi ekonominės integracijos į Bendriją sąlyga, ir išsipareigojo stengtis užtikrinti, kad jos nacionaliniai įstatymai būtų laipsniškai suderinti su Bendrijos teisės aktais [44, p. 127].

Taigi ne tik naujų demokratinių vertybių pripažinimas, atskirų ekonominio bei socialinio gyvenimo sričių vystymasis paveikė Lietuvos ekologinės teisės sistemos kūrimą. Socialiniai, ekonominiai, politiniai pokyčiai, lėmę didėjančią dėmesį aplinkosaugai Europos Sąjungoje, sąlygojo ne tik teisės normų, derintinų su nacionalinėmis teisės normų sistemomis, bet ir nacionalinių aplinkosauginių teisės aktų aktyvią leidybą. Aukšti Europos Sąjungos teisiniai aplinkosauginiai standartai buvo vieni iš pagrindinių veiksnių, dariusių įtaką formuojant Lietuvos ekologinės teisės sistemą Lietuvos integracijos į Europos Sąjungą metu. Vienas iš pagrindinių Lietuvos teisėkūros institucijų uždavinių tapo ne tik nacionalinių aplinkosauginių poreikių nustatymas ir jų transformavimas į teisės norminiuose aktuose išreikštus ekologinius reikalavimus, bet ir Europos Sąjungos aplinkosauginių standartų įdiegimas į Lietuvos nacionalinę ekologinės teisės sistemą. Tuo pačiu Europos Sąjungos aplinkos teisės reikalavimai tapo iššūkiu ją įgyvendinančioms Lietuvos institucijoms bei pareigūnams.

Europos sutarties 70 straipsnyje šalių susitarimu buvo nustatytos penkios derintinos sritys, kurių sparti pažanga itin svarbi. Viena iš jų – aplinkosauga [44, p. 128]. Lietuva visą *acquis* turėjo perkelti į nacionalinę teisės sistemą iki narystės Europos Sąjungoje dienos (2004 m. gegužės 1 d.). Iki šios datos su Lietuvos teisės normų aktais suderintos visos derintinos Europos Sąjungos aplinkosauginės direktyvos. Šiuo metu Lietuva turi suderinti nacionalinių ir ES teisės normų reikalavimus, kurių perkėlimo į nacionalines teisės sistemą nustatytas terminas yra vėlesnis nei narystės ES data¹⁴.

Kitaip tariant, Europos Sąjungos teisės įtaka kuriant ir įgyvendinant Lietuvos ekologinės teisės normas pasireiškė Europos Sąjungos teisės aktų ir Lietuvos ap-

linkosaugą reguliuojančių teisės aktų nuostatų derinimu, t. y. ES teisės aktų reikalavimų perkėlimu į nacionalinės teisės normų aktus, sukuriant naujas, pakeičiant ar panaikinant jau galiojančias teisės normas. Teisės derinimas šiuo atveju taip pat apima jau suderintų teisės normų įgyvendinimo Lietuvos teisinėje sistemoje aspektą. Toks požiūris į derinimą grįstinas ir tuo, kad teisės normų derinimas nėra savitiksliis ir savo tikslus pasiekia tiek, kiek suderintos teisės normos yra tinkamai įgyvendinamos.

Lietuvos pareiga derinti Europos Sąjungos ir nacionalinių teisės normų reikalavimus nesibaigė su naryste Europos Sąjungoje. Integracija į Europos Sąjungą laikytina nuolatinio procesu, pasireiškiančiu Europos Sąjungos bei nacionalinių, nagrinėjamoju atveju – ekologinės (aplinkos) teisės nuostatų derinimu. Pažymėtina, kad paprasčiau pasiekti formalų teisinių nuostatų atitikimo rezultata, t. y. tarpusavyje suderinti teisės aktų, įtvirtinančių ekologinius reikalavimus, tekstus, tačiau pagrindinės problemos slypi įgyvendinant jau suderintus teisės normų aktų tekstus Lietuvos teisinėje sistemoje¹⁵.

IŠVADOS

1. Lietuvos ekologinės teisės doktrinai būdingi šie pagrindiniai kiekybinio ir kokybinio pobūdžio trūkumai ir problemos:

- 1) mokslinių tyrimų ekologinės teisės srityje nėra daug, jie fragmentiško pobūdžio ir paprastai apima pavienes ekologinio teisinio reguliavimo sritis (pvz., atskirų Europos Sąjungos teisės aktų analizę);
- 2) nepagrįstai susiaurintas ekologinės teisės mokslo tyrimų objektas:
  - a) paprastai apsiribojama atskirų teisės aktų, teisminės praktikos analize ir komentavimu, nesiekiami pažinti visuomeninio gyvenimo sąlygas, visuomenės ekologinius poreikius. Tą lemia Lietuvos teisinėje sistemoje vis dar gajį pozityvistinė teisės samprata;
  - b) pastarasis trūkumas iš dalies pasireiškia dėl ekologinės teisės doktrinoje vyraujančių netinkamai suformuluotų ekologinės teisės bendrųjų kategorijų: ekologinės teisės objekto bei dalyko. Pastarųjų teisinių kategorijų turinys pernelyg susiaurintas.

2. Pastaruoju metu pastebimas ekologinės teisės doktrinos krypties kitimas sudarė sąlygas „pamiršti“ vieną iš jos pagrindinių paskirčių – nustatyti nacionalinio ekologinio teisinio reguliavimo, atitinkančio visuomenės ekologinio saugumo reikalavimus, teorinį modelį. Įsigilinus į Europos Sąjungos ir nacionalinės teisės aktų ir jų įgyvendinimo praktikos derinimo problemas, ekologinės teisės doktrina vengia išsamių tyrimų, susijusių su nacionalinių ekologinės teisės reikalavimų, kuriuos Europos Sąjungos teisė palieka valstybių narių nuožiūrai, formulavimu.

¹⁴ Su nacionaline teise (2006 m. sausio 11 d.) derintinos šios direktyvos:

1. Europos Parlamento ir Tarybos 2004 m. kovo 31 d. direktyva 2004/22/EB dėl matavimo priemonių. Suderinimo terminas – 2006 m. balandžio 30 d.

2. Europos Parlamento ir Tarybos 2004 m. balandžio 21 d. direktyva 2004/35/EB dėl atsakomybės už aplinkos apsaugą siekiant išvengti žalos aplinkai ir ją ištaisyti (atlyginti). Suderinimo terminas – 2007 m. balandžio 30 d.

3. Europos Parlamento ir Tarybos 2005 m. kovo 9 d. direktyva 2005/20/EB dėl pakuočių ir pakuočių atliekų iš dalies pakeičianti direktyva 94/62/EB. Suderinimo terminas – 2006 m. rugsėjo 8 d.

4. Europos Parlamento ir Tarybos 2004 m. gruodžio 15 d. direktyva 2004/107/EB dėl arseno, kadmio, gyvsidabrio, nikelio ir policiklinių aromatinių angliavandenilių aplinkos ore. Suderinimo terminas – 2007 m. vasario 15 d.

5. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2005 m. liepos 6 d. 2005/33/EB, iš dalies keičianti direktyvą 1999/32/EB, dėl sieros kiekio jūriniame kure. Suderinimo terminas – 2006 m. rugpjūčio 11 d.

2006 m. sausio 11 d. pateiktas išsamus derintinų aplinkosaugos direktyvų sąrašas [45].

¹⁵ Plačiau apie Lietuvos teisės derinimą su Europos Sąjungos reikalavimais žr. [40].

3. Ekologinės teisės moksle pabrėžtini ne tik šiuo metu vis labiau populiarėjantys Europos Sąjungos ir nacionalinės teisės aktų tekstų derinimo klausimai, bet ir nacionalinių valdžios institucijų (pareigūnų) praktinės veiklos problemos. Vienas iš tokių problemų pavyzdžių – valstybės ir vietos savivaldos institucijų (pareigūnų) nekompetentingumas ar neveiklumas, neleidžiantis užkardyti neteisėtų statybų daugėjimą, pašalinti tokios neteisėtos veiklos neigiamą poveikį aplinkai ir atlyginti tokia veikla padarytą žalą aplinkai.

LITERATŪRA

1. **Vaišvila A.** Teisės teorija. – Vilnius, 1996.
2. **Žvaigždiniene I.** Europos Tarybos ir Europos Parlamento direktyva dėl aplinkosauginės atsakomybės, atsižvelgiant į prevenciją ir žalos aplinkai atlyginimą, bei šios direktyvos įtaka Lietuvos ekologiškai teisei // Teisė. 2005. Nr. 56.
3. Europos aplinka: trečiasis įvertinimas. Santrauka. – Kopenhaga: Europos aplinkos agentūra, 2003.
4. **Ragulskytė-Markovienė R.** Lietuvos aplinkos teisės derinimo su Europos Sąjungos aplinkos teise problemos poveikio aplinkai vertinimo kontekste. Daktaro disertacija. – Vilnius, 2005.
5. **Lietuvos Respublikos** Aukščiausiosios Tarybos (Atkuriamojo Seimo) 1990 m. kovo 11 d. įstatymu Nr. I-14 patvirtintas Lietuvos Respublikos Laikinasis Pagrindinis Įstatymas // Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos ir Vyriausybės žinios. 1990. Nr. 9-224 (neteko galios 1992 m. gruodžio 2 d.).
6. **Lietuvos Respublikos** Konstitucija // Valstybės žinios. 1992. Nr. 31–953.
7. **Lietuvos Respublikos** Aukščiausiosios Tarybos (Atkuriamojo Seimo) 1992 m. sausio 21 d. aplinkos apsaugos įstatymas // Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos ir Vyriausybės žinios. 1992. Nr. 5-75 (pakeitimai skelbti internete http://www3.lrs.lt/pls/inter2/dokpaieska.showdoc_l?p_id=253930; žiūrėta: 2006-03-09, 19.00).
8. 1970 m. gruodžio 16 d. Lietuvos TSR įstatymas „Dėl Lietuvos TSR žemės kodekso patvirtinimo“ // Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos ir Vyriausybės žinios. 1970. Nr. 35-288 (neteko galios 1994 m. liepos 20 d.).
9. 1972 m. gruodžio 28 d. Lietuvos TSR įstatymas „Dėl Lietuvos TSR vandens kodekso patvirtinimo“ // Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos ir Vyriausybės žinios. 1972. Nr. 36-290 (neteko galios 1997 m. lapkričio 19 d.).
10. 1981 m. birželio 19 d. Lietuvos TSR gyvūnijos apsaugos ir naudojimo įstatymas // Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos ir Vyriausybės žinios. 1981. Nr. 17-214 (neteko galios 1997 m. lapkričio 28 d.).
11. 1997 m. lapkričio 20 d. Lietuvos Respublikos aplinkos monitoringo įstatymas // Valstybės žinios. 1997. Nr. 112-2824.
12. 2002 m. liepos 1 d. Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės įstatymas // Valstybės žinios. 2002. Nr. 72-3017.
13. 1996 m. rugpjūčio 15 d. Lietuvos Respublikos planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymas // Valstybės žinios. 1996. Nr. 82-1965; nauja redakcija 2000 m. balandžio 18 d. // Valstybės žinios. 2000. Nr. 39-1092.
14. 1998 m. birželio 16 d. Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymas // Valstybės žinios. 1998. Nr. 61-1726; nauja redakcija 2002 m. liepos 1 d. // Valstybės žinios. 2002. Nr. 72-3016.
15. 1994 m. balandžio 26 d. Lietuvos Respublikos žemės įstatymas // Valstybės žinios. 1994. Nr. 34-620; nauja redakcija 2004 m. sausio 27 d. // Valstybės žinios. 2004. Nr. 28-868.
16. 1997 m. spalio 21 d. Lietuvos Respublikos vandens įstatymas // Valstybės žinios, 1997. Nr. 104-2615; nauja redakcija 2003 m. kovo 25 d. // Valstybės žinios. 2003. Nr. 36-1544.
17. 1984 m. gruodžio 13 d. Lietuvos TSR administracinių teisės pažeidimų kodeksas // Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos ir Vyriausybės žinios. 1985. Nr. 1-1 (pakeitimai skelbti internete http://www3.lrs.lt/pls/inter2/dokpaieska.showdoc_l?p_id=270441; žiūrėta: 2006-03-09, 16.00).
18. **Andruškevičius A.** Administracinės teisės principai ir normų ribos. – Vilnius, 2004.
19. **Ignatavičius T.** Dėl pastatų vaiduoklių – įtarimai ministru. Aplinkos ministerijos vadovas įstatymą supranta kitaip negu teisininkai // http://www.lrytas.lt/index.asp?data=20051102&id=akt02_a1051102&sk_id=99&view=2. Žiūrėta: 2005-11-02, 10.00.
20. Specialiosios teisėjų kolegijos ginčams dėl teisingumo tarp bendrosios kompetencijos ir administracinio teismo spręsti 2003 m. lapkričio 13 d. nutartis byloje Nr. TK-2003-44.
21. **Konstitucinio** Teismo 1998 m. birželio 1 d. nutarimas „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1991 m. rugpjūčio 14 d. nutarimo Nr. 329 „Dėl miškams padarytos žalos atlyginimo“ 3.4 punkto 3 pastraipos atitikimo Lietuvos Respublikos Konstitucijai“ // Valstybės žinios. 1998. Nr. 52-1435.
22. **Konstitucinio** Teismo 2003 m. spalio 29 d. nutarimas „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1991 m. lapkričio 8 d. nutarimo Nr. 458 „Dėl Nuostolių, padarytų gamtai, pažeidus aplinkos apsaugos įstatymus, skaičiavimo metodikos patvirtinimo“ atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai“ // Valstybės žinios. 2003. Nr. 103-4611.
23. **Bakaveckas A., Dziegoraitis A. ir kiti.** Administracinė teisė. Bendroji dalis. – Vilnius, 2005.
24. **Žilinskas D.** Teisės aiškinimo problemos šiuolaikinėje Lietuvos administracinėje teisėje // Jurisprudencija. 2003. T. 46(38). P. 68–78.
25. 1996 m. gruodžio 12 d. Lietuvos Respublikos Europos reikalų ministerijos, Ūkio ministerijos, Žemės ir miškų ūkio ministerijos, Ekonomikos ministerijos, Energetikos ministerijos, Miškų ūkio ministerijos, Pramonės ir prekybos ministerijos, Žemės ūkio ministerijos panaikinimo ir Vyriausybės įstatymo 27 straipsnio pakeitimo įstatymas // Valstybės žinios. 1996. Nr. 122-2864.
26. **Lietuvos Respublikos** Vyriausybės 1994 m. rugsėjo 9 d. nutarimas Nr. 842 „Dėl Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos ministerijos nuostatų patvirtinimo“ // Valstybės žinios. 1994. Nr. 71-1352.
27. **Lietuvos Respublikos** Vyriausybės 1998 m. rugsėjo 22 d. nutarimas Nr. 1138 „Dėl Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos nuostatų patvirtinimo“ // Valstybės žinios. 1998. Nr. 84-2353.
28. **Lietuvos Respublikos** Vyriausybės 1994 m. gruodžio 28 d. nutarimas Nr. 1328 „Dėl Valstybinės geodezijos tarnybos prie Statybos ir urbanistikos ministerijos bei Žemės ūkio ministerijos Žemės tvarkymo departamento reorganizavimo“ // Valstybės žinios. 1995. Nr. 1-15.
29. **Lietuvos Respublikos** Vyriausybės 1998 m. kovo 6 d. nutarimas Nr. 274 „Dėl Lietuvos hidrometeorologijos tarnybos prie aplinkos apsaugos ministerijos reorganizavimo“ // Valstybės žinios. 1998. Nr. 24-620.
30. Milijonus kainavusi buna neapsaugo Palangos paplūdimių // <http://www.lrytas.lt/naujienos/?id=11337675021131577230&tema=1&view=2>. Žiūrėta: 2005-12-05, 9.00.

31. **Vansauskienė J.** Parko užkariautojai kasa upes. Žemės savininkai – gudresni už prokurorus // http://www.lrytas.lt/index.asp?data=20051115&id=akt15_a3051115&sk_id=2&view=2. Žiūrėta: 2005-11-15, 10.00.
32. **Sotvarienė R., Pocienė A.** Valdžia šaukia, o sukčiai tyliai dirba. Neteisėtų statybų skydas – suklastoti valdininkų leidimai // http://www.lrytas.lt/index.asp?data=20051103&id=akt03_a2051103&sk_id=2&view=2. Žiūrėta: 2005-11-03; 9.00.
33. **Šakočius A.** Lietuvos ekologinės teisės sąvokos klausimu // Lietuvos policijos akademijos mokslo darbai. 1994. T. II.
34. **Šakočius A.** Valstybės aplinkosaugos funkcijos įgyvendinimo organizaciniai aspektai // Kriminalinė justicija. 1996. T. V.
35. **Marcijonas A., Sudavičius B.** Ekologinė teisė. – Vilnius: Eugrimas, 1996.
36. **Marcijonas A.** Valstybinio aplinkos apsaugos mechanizmo funkcionavimo teisinis pagrindas // Teisė. 1990. Nr. 24.
37. **Marcijonas A., Sudavičius B.** Aplinkos apsauga teisės reformos kontekste // Teisė. 1996. T. 30.
38. **Marcijonas A., Sudavičius B.** Aplinkai padarytos žalos kompensavimo teisiniai pagrindai // Teisė. 1997. T. 24.
39. **Sudavičius B.** Įstatymų ekologizavimas valstybinių gamtos apsaugos priemonių sistemoje // Teisė. 1990. T. 24.
40. **Ragulskytė-Markovienė R.** Aplinkos teisė. Lietuvos teisės derinimas su Europos Sąjungos reikalavimais. – Vilnius, 2005.
41. **Ragulskytė R.** Orhuso konvencija ir jos įgyvendinimo galimybės Lietuvoje // Teisė. 2003. T. 47.
42. **Lietuvos Respublikos** Seimo 1996 m. rugsėjo 25 d. nutarimas Nr. I-1550 „Dėl Valstybinės aplinkos apsaugos strategijos patvirtinimo“ // Valstybės žinios. 1996. Nr. 103-2347.
43. **Selilionis P.** Valstybinės ekologinės kontrolės kaip viešojo valdymo formos tapatumo paieškos teorijoje ir praktikoje / 2004 m. gruodžio 15 d. pranešimas mokslinėje-praktinėje Mykolo Romerio universiteto Teisės fakulteto Administracinės teisės ir proceso katedros organizuotoje konferencijoje.
44. **Anciuvienė M.** Lietuvos teisės derinimas su Europos Sąjungos teise: pasiekimai ir problemos. Pranešimas apie žmogaus socialinę raidą Lietuvoje. 1999 // http://www.un.lt/images/socialine_raida/lt/1999/9SKYRIUS.pdf. Žiūrėta: 2006-01-17, 9.00.
45. **Lietuvos Respublikos** aplinkos ministerijos 2006-01-10 ir 2006-01-11 atsakymai į prašymą suteikti informaciją (oficialiai neskelbti).
46. **Marcijonas A., Sudavičius B.** Europos Sąjungos biologinės įvairovės išsaugojimą reglamentuojantys teisės aktai ir jų įtaka Lietuvos Respublikos ekologiškai (aplinkos apsaugos) teisei // Teisė. 2003. T. 47.
47. **Lietuvos Respublikos** Vyriausybės 1998 m. kovo 30 d. nutarimas Nr. 366 „Dėl kai kurių Žemės ir miškų ūkio ministerijos funkcijų perdavimo Aplinkos apsaugos ministerijai ir Miškų ir saugomų teritorijų departamento prie Aplinkos apsaugos ministerijos įsteigimo“ // Valstybės žinios. 1998. Nr. 35-939.

THE FORMATION OF LITHUANIAN ECOLOGICAL LAW SYSTEM

Petras Selilionis *
Mykolas Romeris University

Summary

The natural, social and economic changes accomplished in the nineties in Europe conditioned the enlarged ecological safety needs of society. The growth of the above-mentioned needs, in turn, accelerated the development of solution of the environmental problems mechanism and also the development of law doctrine. Especially marked changes are noticed both in international and in the Lithuanian environmental legal regulation.

The object of investigation of this article is the system of Lithuanian Ecological law. The author is trying to ascertain the condition of the doctrine of Ecological law and also its and other constituents of legal regulation: standard and practical links with it. Also the influence of Environmental law of European union upon the development of norms and their realization system of Lithuanian Ecological law is being discussed.

The article consists of preface, three parts and conclusions. In the first part there is supplied the review of Lithuanian Ecological law rules and the creation of practical implementation of rules. In the second part there is estimating the condition of the doctrine of Lithuanian Ecological law. The third part of article is intended to reveal the influence of Environmental law of European Union to the Lithuanian national Ecological law system. The last-mentioned part involve the Environmental law of European Union as the factor which is forming the standard and practical level of Lithuanian Ecological law establishment of importance. In the conclusions there are indicated changeable and perfectible features of the doctrine of Lithuanian Ecological law, the tendencies prevailing in the science of Ecological law.

With the help of scientific inquiry methods the author is trying to evaluate the doctrine of Lithuanian ecological law and the development of whole ecological law system, to ascertain the main common features of the influence of Environmental law of European Union to the national Ecological law and its realization system.

Keywords: Ecological (Environmental) law system, the doctrine of Lithuanian Ecological law, the Environmental law of European Union.

* Doctoral Candidate of Department of Administrative Law and Procedure of Law Faculty of Mykolas Romeris University.